

מי מפחד/ת מפרופיל 21?

פרופיל חדש, עריכה אחרונה: ספטמבר 2013

רבים מבין האנשים שפונים אלינו מפחדים מקבלת סעיף הפטור- פרופיל 21. רבים חוששים שפרופיל 21 יפגע בהם בהמשך החיים. פנו אלינו גם אנשים שהיו מוכנים לעשות הכל - לשבת בכלא הצבאי או אפילו לארגן לעצמם תיק פלילי אזרחי - כדי לקבל פטור משירות צבאי, אבל לא פרופיל 21. כמובן שיכולות להיות לאנשים כל מיני סיבות טובות באמת מדוע להתעקש לצאת מהצבא לא על פרופיל 21. למשל, סרבניות מצפון מוצהרות עשויות להעדיף פטור מטעמי מצפון או אפילו ישיבה בכלא על-פני פרופיל 21 כי עבורן חשוב הפן ההצהרתי והציבורי של הסיורב. אבל חוץ מכך, בהודעה הזו ננסה להסביר קצת יותר טוב את מצב העניינים האמיתי לגבי פרופיל 21 - מה זה בעצם פרופיל 21, מה מקור השמועות לגביו, במה, אם בכלל, שונה פרופיל 21 מפטורים אחרים, ומה ההשלכות האמיתיות שלו בחיים. בבמדריכים אחרים באתר תוכלו לקבל מידע כיצד מקבלים סעיף זה.

אז מה זה בעצם פרופיל 21?

פרופיל 21 זה שם קוד צבאי אשר המשמעות שלו, היא שבעל הפרופיל אינו כשיר לשרת בצבא מסיבות בריאות. יש הרבה אנשים שחושבים שפרופיל 21 כולל רק נסיבות שחרור של בריאות הנפש, אבל בעצם זה לא נכון. כל פטור רפואי משירות צבאי מקוטלג כפרופיל 21 גם אם מדובר באסטמה קשה, נכות כלשהי או דיכאון. הפטור הנפשי (זה שנותן הקב"ן), הוא עוד סוג של פטור רפואי, כי הרי חוסר התאמה נפשי הוא גם כן עניין רפואי. בתעודת הפטור של כל מי שקיבלו פרופיל 21 כתוב שהם קיבלו פטור מסיבות בריאותיות, ולא כתוב מהן הסיבות הספציפיות לכך. כמה פעמים פנו אלינו אנשים עם פרופיל 21 ושאלו אם הפרופיל 21 שלהם הוא "רפואי" או "נפשי" (עוד טעות נפוצה. פטור נפשי הוא רפואי, בדיוק כמו כל פטור רפואי אחר). הם בעצמם לא ידעו, וגם אנחנו לא יכולנו לדעת, ובעצם אף אחד לא יכול לדעת, כי המידע הזה הוא סודי וחסוי. ישנם גורמים מאוד מסוימים שיש להם גישה למידע הזה (ועל מה הם עושים אתו יבוא הסבר נפרד בהמשך), אבל חוץ מהגורמים הללו, המידע הרפואי שלצבא יש עליכם חסוי.

מהן ההשלכות של פרופיל 21 בחיים, ובמה הן שונות מההשלכות של פטורים אחרים?

מדינת ישראל מלאה באזרחים שלא שירתו בצבא. אפילו אם נתעלם לרגע מהציבור הערבי והחרדי, ומהנשים הדתיות, עדיין נישאר עם מאות אלפים של בעלי פטורים, וזה אפילו לא כולל בעלי פטורים ממילואים. קהילת בעלי הפטורים גדולה ממה שנותנים לנו להאמין. האמת הפשוטה היא שאין שום הבדל משמעותי בין פרופיל 21 לבין כל פטור אחר משירות צבאי. את כל ההטבות שהמדינה מחלקת תמורת שירות בצבא תקבלו או לא תקבלו בהתאם למספר החודשים ששירתתם או לא שירתתם בצבא או בשירות לאומי. זה לגמרי לא שייך לסיבה שבגללה קיבלתם את הפטור, או יותר נכון - אם יש לכם פרופיל 21 תקבלו את ההטבות בכל שלב, אבל אם יש לכם פטור אחר - אז תהיו זכאים להן רק אחרי שנה שלמה של שירות. בראיון עבודה שבו בכלל יטרחו לשאול אם שירתתם בצבא, סביר להניח שבעצם ירצו לדעת אם אתם עושים מילואים או לא (ויעדיפו לשמוע שלא, כמובן). בד"כ מעסיקים לא שואלים, וחשוב שתדעו שזה לא חוקי להפלות בקבלה לעבודה על בסיס שירות צבאי. גם סתם בשיחות עם אנשים, אם הנושא עולה, ושואלים אתכם למה לא שירתתם בצבא - תגידו "מסיבות בריאות", או "קיבלתי פטור רפואי". זו תהיה האמת לאמיתה. עם פטור רפואי אף אחד לא יתחיל להתווכח. כאמור, על מה בדיוק קיבלתם את הפרופיל 21 שלכם לא יוכל איש לדעת.

אז במה בכל זאת יש הבדל בין פרופיל 21 נפשי לבין פטורים אחרים? רק בנושא אחד, בעצם. הצבא כן מעביר מידע לגבי סיבת הפטור לשני גורמים ממשלתיים - משרד הרישוי במשרד התחבורה והיחידה לרישוי כלי ירייה במשרד הפנים. לגבי רישיון לנשק לא ממש יש לנו פרטים

מלאים, אבל ידוע לנו שהמדיניות הכללית בישראל היא לתת ליותר מדי אנשים להסתובב עם נשק בידיים, ואין הרבה סיכוי שפרופיל 21 ישפיע על העניין. ולגבי רשיון נהיגה- ובכן, חלק מהאנשים שיש להם פרופיל 21 נפשי יצטרכו לעבור מבחן מיוחד בזמן קבלת הרשיון, או לפני חידוש הרשיון. זה מבחן ארוך, מעצבן ומיותר, שעולה כמה מאות שקלים. כמעט ולא היו מקרים של אנשים שאכן כשירים לנהיגה שלא עברו אותו. כלומר, רשיון נהיגה יהיה לכם, אבל בדרך יסחטו ממכם עוד קצת כסף. וזה לא שלפטורים אחרים אין את החסרונות שלהם. למשל, אם יש לכם פטור מחמת אי-התאמה, לא תוכלו לקבל קצבאות של ביטוח לאומי עד שתגיעו לגיל 20. וכמובן, כדי להשיג פטור מחמת אי-התאמה צריך ברובם המכריע של המקרים לשבת לפחות כמה חודשים בכלא הצבאי.

מנין באות השמועות על פרופיל 21 והאם הן נכונות?

בטח תשאלו: "אז איך זה שכולם מספרים כל מיני דברים על פרופיל 21? מה, זה הכל סתם?" לשאלה הזו יש דווקא תשובה ברורה. אכן, מסתובבות בארץ הרבה שמועות על כמה נורא לחיות עם פרופיל 21. מספרים שלא תוכלו למצוא עבודה, שאף פעם לא יהיה לכם רשיון נהיגה, שלא תוכלו ללמוד רפואה ופסיכולוגיה ושאר מקצועות מבוקשים, ושלא תוכלו להשיג ויזה לחו"ל. יכול להיות ששמעתם את הסיפורים הללו מהרבה אנשים שונים, אבל כולם באים מאותו המקור, שהוא (כמה לא מפתיע) הצבא, ואם לדייק קצת יותר - הקב"נים (קציני בריאות הנפש) בכבודם ובעצמם. לכל הקב"נים בצבא יש כנראה איזשהו דף סטנדרטי שהם מקבלים, ואולי זה לא דף אלא משהו אחר. אבל מכל מקום, הקב"נים בצבא יודעים לספר את אותו הסיפור על כל הדברים שפרופיל 21 נפשי מונע בחיים. ואת הסיפור הזה הם מספרים לאנשים שהולכים לקבל פרופיל 21 ולהוריהם. בפגישה האחרונה לפני שנותנים את ההמלצה על פטור משירות צבאי, הקב"נים כמעט תמיד מספרים למי שהם עומדים לשחרר ולהוריו את הסיפור הסטנדרטי הזה. זה כנראה ניסיון אחרון לגרום לאנשים להתחרט וליפול חזרה לרועותיו הלא כל-כך אהבות של הצבא, או אולי סתם קטע נקמני כזה, שחש וחלילה הבנאדם לא ירגיש טוב עם זה שנותנים לו פטור. זה נוהל סטנדרטי אצל רוב הקב"נים (ישנם גם כמה צדיקים בסדום שמוותרים עליו). לפעמים קב"נים חוזרים על אותן ההפחדות גם בפורומים אחרים. כך למשל סיפר לנו חייל בפורום שהוא שמע את כל הדברים הללו מפי קב"נית בהרצאה שהיא נתנה לחיילים ביחידה שלו. אבל בטח פחות מעניין אתכם לדעת מאיפה באות השמועות על פרופיל 21, ויותר מעניין לדעת אם הן נכונות או לא. אז באופן חד-משמעי, השמועות אינן נכונות. ולא רק שהן לא נכונות, הן גם לא יכולות להיות נכונות. לגבי רשיון הנהיגה כבר ניתנו הסברים כאן למעלה. גם לגבי מציאת עבודה כבר הסברנו קצת, מספיק אם נציין שאפליה על בסיס של שירות צבאי בקבלה לעבודה נחשבת לעבירה פלילית לפי חוקי מדינת ישראל. מה שהקב"ן בעצם מספר לכם זה שכל המעסיקים בארץ עוברים בסיטונות על החוק. למרבה הצער אי אפשר לומר שאין שום אפליה בנושא, אבל בואו ניקח דברים בפרופורציה. מגוחכות במיוחד הן השמועות לגבי קבלה ללימודים ויזה לחו"ל. באחריות מלאה (גם מתוך קצת היכרות עם המערכת האקדמית מבפנים) אנחנו יכולים לומר ששום אוניברסיטה בשום שלב לא מתייחסת לעברכם הצבאי או היעדרו כקריטריון בקבלה ללימודים. וזה לא במקרה. החוק במדינת ישראל מונע באופן חד-משמעי מכל גוף ציבורי, או אפילו גוף פרטי שנותן שירות לציבור, להעניק את שירותיו בצורה שתפלה בין יהודים לערבים או בין גברים לנשים, או בין מי ששירתו בצבא למי שלא שירתו בצבא. אם תקום יום אחד אוניברסיטה או מכללה, ותודיע למועמד ללימודים שהוא לא התקבל כי הוא לא שירת בצבא או כי יש לו פרופיל 21, יוכל אותו מועמד ללימודים לשכוח מדאגות הפרנסה לפחות לכמה שנים טובות. מהפיצויים שביט-המשפט יכריח את המוסד האקדמי הזה לשלם לו הוא יוכל לחיות טוב מאוד, וגם לממן לעצמו לימודים בכל מוסד אקדמי אחר בארץ או בחו"ל. ולגבי ויזה לחו"ל - תחשבו בעצמכם: מה איכפת לממשלת ונצואלה, או לשגרירות ארצות-הברית, אם שירתתם בצבא בישראל או לא? אולי הם יחששו להכניס לתחומם אנשים ששירתו בכל מיני יחידות סודיות, אבל אנשים שלא שירתו בכלל -למה לא? גם מדינת ישראל לא תפריע לכם לצאת מתחומה. אם הייתם משרתים בצבא, הייתם צריכים לפעמים אישור מיוחד לצאת מהארץ או לנסוע למדינות מסוימות. אבל עם תעודת פטור ביד אין עליכם שום מגבלות. ישנן מדינות שרוצות לבדוק שאתם לא סובלים ממחלות כאלה ואחרות לפני שאתם מהגרים אליהן (ומחלות כמו אפידמיה דיכאון בגיל 18 בדרך-כלל לא נכללות ברשימה), אבל כדי לברר את הנושא ישלחו

אתכם לעשות בדיקות רפואיות מיוחדות לפני ההחלטה על מתן אשרת ההגירה. אף אחד לא יעלה על דעתו לפנות דווקא לצבא (והצבא גם לא היה מנדב את הנתונים האלה אילו היו פונים אליו, כי הם סודיים). מה הקשר בין צבא לבריאות? בקיצור, כל הסיפורים שמספרים הקב"נים, והשמועות שרצות בעקבות הסיפורים הללו, הם שקר וכזב. אין להם שום בסיס במציאות, וחלקם, אם קצת חושבים עליהם, פשוט מצחיקים. במקרה הטוב (כמו עם רשיון הנהיגה), אלה הגזמות, אבל הגזמות פרועות במיוחד, של מה שקורה במציאות.

איך אני אדע שאפשר להאמין למה שאתם אומרים?

כל אדם בישראל מכיר אנשים שלא שירתו בצבא, ולפחות כמה שקיבלו פרופיל 21. אתם אולי לא מודעים לכך, אבל אם קצת תשאלו ותבררו, תראו שאנשים שאתם מכירים, לפעמים מכירים די טוב, מסתובבים עם פרופיל 21 בכיס. תשאלו אותם אם הם נתקלו בקשיים בחיים בגלל הפרופיל. תשוו את זה עם קשיים שאנשים אחרים, שכן שירתו בצבא, היו צריכים להתמודד אתם, ותראו בעצמכם. את ההחלטה אם לשרת בצבא או לא לשרת בצבא תצטרכו לקבל בעצמכם. גם את ההחלטה של פרופיל 21 או לא פרופיל 21 תקבלו בעצמכם, אבל כשאתם מקבלים את ההחלטות האלה, עשו לעצמכם טובה: אל תסתמכו על כל השמועות והסיפורים והפחדים שמסתובבים באוויר לגבי פרופיל 21 ולגבי אי-שירות בצבא בכלל. לשמועות ולפחדים האלה אין בסיס של ממש במציאות. תסתמכו על מידע אמין יותר. תסתמכו על דברים שאתם יודעים מניסיון אישי ומניסיון של אנשים שאתם מכירים. הכי חשוב - תסתמכו על מה שאתם באמת חושבים ומרגישים, ומה שחשוב לכם בחיים. ובאיזו דרך שלא תבחרו - שיהיה לכם בהצלחה!